

8. Zaveza se naprosi, da posreduje, da se nemščina v višje organiziranih šolah kot neobvezni predmet odpravi. V novi svobodni državi naj bo konec našega hlapčevanja. Starši, ki žele, da se njihovi otroci uče nemščine, naj te ure posebej plačajo.

9. Zaveza naj posreduje na višjem šolskem svetu za odpravo, da ne bodo delili krajni šolski sveti voditeljem treh dnevnih dopustov, ampak višja šolska oblast.

10. Zaveza naj dela na to, da bodo učitelji tudi kakor državni uradniki.

11. Zaveza naj porabi svojo avtoriteto, da se učiteljstvu ali vsaj učiteljem vojakom — vstejejo vojna leta dvojno.

12. Društvo protestira proti zasedanju našega ozemlja ter zoper razkosanje našega naroda in naše domovine, ker je tako postopanje proti načelom svobode, samoodločbe in demokratizma.

Izvrše se še volitve delegatov za Zavezo in stari odbor se izvoli z vzklikom.

Bil je lep dan, zato prekratek. Obilna udeležba, pristop novih članov, jasni obrazi in živahnost so znaki novih časov. Bojevniki naših vrst so dobili najlepše zadoščenje. Pomladili so se, domače in tujerodne tirane njihove pa je odnesel veter. Sešli se bomo sedaj večkrat. Na prihodnjem zborovanju nam povedo tovariši vojaki kaj iz svojih doživljanj. Kraj in čas zborovanja se naznani v »Tovarišu«. Na zdar!

+ Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo dne 21. junija v Toplicah. Vrlo razveselivo dejstvo je, da stanovska zavednost ni privedla samo dokaj lepega števila bližnjih tovarišev in tovarišic, temveč je prignala celo one s periferije, ki se niso plašili muk, ki so vsakorod združene s potovanjem iz neprometnih krajev.

1. Po presrčnem pozdravu veleza-sluznega predsednika tov. Matka, ki je še s posebnim zadovoljstvom pozdravil navzoče tovariše in tovarišice Slomškove Zveze, poudarjajoč Ganglove besede, da se imamo v stanovskih zadevah združiti vsi brez ozira na politiška ali druga individualna naziranja posameznika, je prešlo zborovanje na druge točke dnevnega reda.

2. Tovariš Marok nam je v svojem dobro zasnovanem referatu podal nekaj smernic o zgodovinskem pouku, ki smo jih z zadovoljstvom in splošno pohvalo sprejeli.

3. a) Sklene se urgirati na višji š. svet zaradi srbo-hrvatskega tečaja, ki se ima vršiti v prvih dneh počitnic in ki ga vodi g. Wester, ravnatelj novomeške gimnazije.

b) odpošlje se protest zaradi »slabih prometnih razmer« odpovedane okr. učit. konference. Zborovalci smo na stališču, da omenjenih konferenc neizogibno potrebujemo — še posebno, ako vpoštevamo, da so v vojnih letih okr. učit. konference izostale, kar smo pač preboleli, ali za letos in bodoče se pa nikakor ne moremo sprijazniti z dejstvom, da nam višji š. svet odpove okr. učit. konferenco. K besedi se oglasi okr. šolski nadzornik Grad, češ, da višji šolski svet ne bo zbog našega protesta predručal svojega mnenja t. j. odredbe. Ker smo pa vsi na stališču, da okr. učit. konference potrebujemo, jo zahtevamo in jo tudi skličemo po predlogu predsednika Matka na dan 16. julija v Novem mestu. Povrnitev polnih stroškov za okr. učit. konferenco, ki nam pripadajo, poklanjamo v dobrobit oslepelim vojakom.

c) Tovariš Štular predlaga odločno zahtevo po novih šolskih knjigah, ker se je baje bafi, da zaradi starih zalog lahko shajamo z ono staro šaro še kakih par let, kar pomeni šoli velikansko cokoljo.

Anketa za sestavo novih šolskih knjig, ki se je menda že sestala, naj izvoli upoštevati naše zahteve.

d) Spričo občutnega pomanjkanja vseh šolskih potrebščin, osobito zvezkov, naj vlada pravočasno poskrbi, da se ti nedostatki odpravijo, sicer učiteljstvo odklanja vsako odgovornost glede uspehov pouka.

4. Med slučajnosti se vplete želja, odnosno zahteva, da se razpiše volitev v okr. šolski svet, kakor se je to na bivšem Štajerskem že zgodilo, ker je funkcijska doba eo ipso že potekla.

Tovariš predsednik se zahvali za obilno udeležbo in pozornost ter zaključuje zborovanje z »Na svidenje 16. julija v Novem mestu!«

+ Učiteljsko društvo za Sv. Lenart v Slov. Goricah je imelo svoje zborovanje dne 26. rožnika t. l., na katerem se je izvolil po uradnem poklicu predsednika Klemenčiča in njega namestnika Froma, zopet nov odbor: predsednik P. Kranjc, nam. Mat. Perger, tajnica K. Schweiger, jeva in blagajnik dosedanj odbornik Rado Kovačič.

Novo izvoljeni preds. Kranjc se protivi prevzeti društveno vodstvo zaradi obilnih poslov, naposled se vda soglasni zahtevi, kateri pa tudi od dostavi svojo zahtevo in pogoj, če se takoj poravnava vsa tekoča in zaostala društvenina, čemer so se vsi navzoči odzvali. Blagajniku se naroči, da pobere tudi od ostalih društvenin. Kdor ne izpolni svoje dolžnosti v določenem roku, naj se poroča predsedniku.

Došli dopisi so se rešili. Za delegate Zaveze sta bila izvoljena tov. M. Perger in Lj. Lorber, namest. M. Urh. Delegata imata predlagati pri deleg. zborovanju, da bi supletni plačevali le polovico članarine, t. j. 24 K, da bi se jih ne sililo naročiti »Popotnika« in »Učit. Tovariša«; to se je bilo sklenilo po nasvetu blagajnika tov. Rada Kovačiča. Prečita se poročilo tov. Guste Janežičeve o deleg. zborovanju Zveze v Celju dne 16. aprila t. l.

Soglasno je bila sprejeta prošnja tov. T. Stefanciose iz Rogatca, da pošlje društvo Zavezi sledečo resolucijo:

Marsikateri ni mogel po preteku dveh let po maturi iz raznih, neprostovoljnih zaprek napraviti usposobljenostnega izpita. Zveza in Zaveza se naprosita za posredovanje na merodajnem mestu, da se temu učiteljstvu šteje:

1. Vsa službena doba v pokojnino.
2. Doba, ki so jo preživeli na fronti, oziroma pri vojaki, dvakratno, kakor se je govorilo in obljubljalo vso vojno, ali pa vsaj v razmerju 1:1½ (za 4 leta se šteje 6 let.)

3. Da se mu štejejo def. leta od tistega roka, ko bi naredil prov. učitelj usposobljenostni izpit, ako bi bile normalne razmere.

Tov. Jos. Mavrič predlaga, da naj društvo posreduje, da preskrbi okrajni šolski svet za vse šole državne zastave. Sprejeto!

Predavanje predsedn. tov. F. Kranjca o voj. spominih na Italijanskem kot kad. asp., potem kot praporščak in poročnik v Kotorski boki in Albaniji, je bilo vrlo zanimivo, kar se bo še nadaljevalo na prihodnjem zborovanju meseca avgusta pri Sv. Trojici v Slov. Goricah.

Naposled se je vršila prisega navzočega učiteljstva naši srčno ljubljeni državi po okraj. šol. nadzorniku Ivanu Koropcu.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo v sredo, dne 2. julija t. l., v ljudski šoli pri Sv. Jederti nad Laškim. Dasi zaradi skrajno slabe poti in deževja ni bilo pričakovati posebne udeležbe, vendar se je ob prihodu na zborovališče moralo zaiskriti oko veselja vsakomur, ker naštel je lahko 62 zavednih članov in članic iz prav vseh šol našega okraja. Pa kdo bi tudi ostal doma! Vsaj je bil vendar naznanjen prihod našega, res našega nadzornika L. Černeja, ki smo mu položili v roke slovesno službeno zaprisego, da hočemo tudi nadalje biti vredni sinovi i vredne hčerke majke Jugoslavije ter ji posvetiti z radostnim srcem vse svoje duševne in telesne sile!

Radost in ponos sta nam polnili dušo, ko smo poslušali duha ljubezni prožete besede g. nadzornika do našega stanu, naše organizacije, naše mile Jugoslavije.

Bil je slovesen in ganljiv trenutek za marsikateriga, ko so se dvignili kakor na znamenje trije prsti v zrak in zadonela je glasna, pa odločna beseda prispege. Z obraza pa si lahko čital: »Tukaj ne govorim jezik, tukaj je duša, ona prožeta duša jugoslovanskega učitelja do svojega naroda!«

Prisostvovali smo pouku o tesnospisu tov. Pukmeistra v višji skupini. Priznati mu mora vsakdo železno pridnost in veselje do tega predmeta. Ker nam je pa predavatelj naznanil, da sestavlja tudi tozadevno »Začetnico«, smo uverjeni, da bo z njo napravil veliko uslugo meščanskim in trgovskim šolam ter drugim sličnim institucijam.

Večji del zborovanja pa je bil posvečen izvajanjem tov. predsednika, ki se je ravno prejšnji dan povrnil iz Beograda, kjer je bil kot odposlanec s tov. Ganglom in Jelencem.

Vest, da se je srečno porodila UJU, da je šola podržavljena, da so učitelji državni uradniki, končna povoljna ureditev naših prejemkov, 32letna službena doba, odprava tajne kvalifikacije — vse to so bile novice, vredne našega veselja ter burne pohvale, ki jo je žel tov. predsednik ob sklepu svojega podavanja. Tudi časten sprejem deputacije od bratskih hrvatskih in srbskih učiteljev, nadalje od g. ministrov Kramarja in Davidoviča je napravil na poslušalce najboljši vtisk, kakor tudi vest, da se bo pri učitelju upoštevalo razen uspehov v šoli tudi izvenskolo delovanje na prosvetnem in gospodarskem polju v prid naše Jugoslavije.

Vsa ta dejstva so pomogla, da smo pozabili na še vedno padajoč dež, slabo in na večinoma dolgo pot. Ko so se še določili delegati za Zavezino zborovanje v osebah tov. Franja Zupančiča, Joška Velkavrha in namestnic tov. Milke Umbergerjeve in Ide Mazijeve, smo se razšli zopet ojačeni in pogumnejši kot kdaj poprej na delo za narodov blagor.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo dne 5. junija t. l. v Ormožu. Ta dan je učiteljstvo storilo službeno zaprisego v roke okrajnega šolskega nadzornika Pavla Flereta, kateri je pojasnil slavnostni akt prispege, ki velja našemu novemu kralju in naši novi državi. Po končani prisegi so navzoči zapeli narodno himno Lepo našo domovino. Zaradi tega je imelo zborovanje slovesen značaj in je bila udeležba — izvzemši dveh odsotnih tovarišic — polnoštevilna. Na novo so pristopile tovarišice: Slavica Vojnolovičeva in Zofija Okornova iz Središča, Jospina Sitarjeva iz Velike Nedelje in Ivanka Jagodičeva iz Tomaža.

Društveni predsednik tovariš Josip Rajšp pozdravlja z veseljem mnogostevilne zborovalce, predstavi novovstopivše člane, ter predavatelja tovariša Flereta in gosta tovarišico Svetlino iz Bolfenka.

O velikonočnem delegacijskem zborovanju Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na nekdanjem Štajerskem je poročal tovariš Rosina, o obravnavi zamud pa podaval zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu tovariš Rajšp. Okrajni nadzornik tovariš Fleret pa nam je z znano jasnostjo predaval o preustrojitvi šolstva, o dosedanjih uspehih na tem polju in o vprašanjih, ki še pridejo v razpravo. Podal nam je tudi na tozadevno prošnjo tovariša Kosija v kratkih potezah smernice za pouk v posrednih predmetih.

Predlagali in sprejeli so se različni predlogi, kakor zastraž učiteljskih stanovanj, katerih vrednost se baje hoče odtegniti od aktivitetnih doklad, in v zadevi draginskih doklad, za katere so učitelji v dvoci tako krivično prikrajšani, ter zaradi neplačanih računov učiteljev-komisarjev. Za prihodnje zborovanje se določi 7. avgust pri Jeruzalemu.

Po zborovanju se je vršil skupen obed v gostilnici »Pri zlatem jelenu.«

Kronika.

Petindvajsetletnica učiteljstva. Te dni je preteklo 25 let, kar so se maturanti iz leta 1894. razšli. Tovariši iz tega leta, kako mislite! Bi li ne bilo prav, da se snidemo v teh počitnicah, kar nas je prikorakalo čez Golgato do te učiteljske postaje gotovega dne v Ljubljani? Sporoči mi vsak udeležnik po dopisnici svoje misli! Sestanek bi bil gotovo na mestu, naj se nekateri nismo videli od razstanka, v svobodni naši državi pa povečini še ne. Iskren pozdrav vsem! A. Rape.

= Solstvo na prvem mestu. Iz Beograda poročajo z dne 6. t. m.: V naši državi je treba postaviti 8000 novih šol in namestiti 10.000 učiteljev. Vlada je odobrila kredit 10.000.000 dinarjev v ta namen. Rešitev te predloge ima prednost pred vsemi drugimi.

= Domovi za deco. Narodno predstavništvo v Beogradu bo v kratkem sklepalo o zakonu za pozidavo domov za deco.

= Dijaki na potovanju. Dne 19. t. m. dospje v Ljubljano klub beograjskih maturantov. Izletniki si ogledajo mesto in okolico ter prirede koncert. Posetiti nameravajo tudi Bled, Kranj, Kamnik in Vrhniko. Dne 24. t. m. se od nas poslovje in odidejo v Karlovac. — Ministrstvo prosvete je odredilo, naj se vsako leto ob velikih počitnicah vrše velika potovanja dijakov širom naše države. Naši dijaki spoznajo na ta način krasote in zanimivosti svoje lepe in velike domovine.

= Sola in politika. Preteklo nedeljo se je vršil v Ljubljanskem Narodnem domu zbor zaupnikov JDS. Sprejetih je bilo več resolucij. Omenjamo one, ki se tičejo šolstva. Resolucija glede vseučilišča z veseljem ugotavlja, da smo po 70 letnem boju končno dospeli do ustanovitve vseučilišča v Ljubljani. »Ob tej priliki se zahvaljujemo beograjski vladi za njeno razumevanje naših teženj. Zlasti smo ji hvaležni zato, da se že letošnjo jesen otvori na ljubljanskem vseučilišču 4 posvetne fakultete. — Resolucija glede učiteljskega zahteva od poverjenjstva za uk in bogočastje, naj skrbi zato, da bomo imeli dovolj in dobrega učiteljskega naraščaja. Učiteljska, ki morajo biti vsa državna, naj se takoj reformirajo. Na njih naj se nastavljajo najboljše učne osebe. — Resolucija glede vzgoje mladine zahteva od poverjenjstva za uk in bogočastje, naj ukrene vse potrebno, da se bo odgajala mladina v jugoslovanskem državnem duhu. Izdajo naj se tozadevna navodila in potrebni spisi, a izvrševanje tega vpra-

šanja tičočih se ukazov naj se strogo nadzoruje. — Resolucija glede krajnih šol. svetov zahteva od vlade, da razpusti vse one krajne šolske svete, ki delajo proti naredbi deželne vlade, po kateri morajo biti šolski prostori v času, ko ni pouka, na razpolago tudi JDS za prirejanje shodov in Sokolovi za telovadbo. — Resolucija glede strokovnih in obrtnih šol zahteva, da se ustanovi čimveč takih šol, ki naj pomagajo razvijati pri nas udomačene obrti ter dvigati domačo industrijo. Pri tem je treba gledati, da se šole razdele enakomerno po vsem slovenskem ozemlju, zlasti naj se upošteva Maribor, kjer se naj poleg drugih ustanovi slovenska trgovska akademija.

= Prva hrvaška knjigarna v Subotici. Knjigotržec Josip Katina je otvoril v Subotici prvo hrvaško knjigarno in papirnico. Tamkajšnji Hrvati se jako okoriščaj ob novem domačem zavodu.

= Češka vlada. V novi češki vladi je naučni minister češki socialni demokrat Karel Habrman, ki je zavzel isto mesto v Kramarjevem ministrstvu.

= Nemški dijaki proti latinici. Dunajski visokošolci so sklenili zahtevati od akademskega senata, naj ne bodo doktorske diplome več izvršene v latinici, ampak z gotiškimi črkami.

Polemika.

Omožene učiteljice.

»Domoljub« odreja nam omoženim učiteljicam možnost posvetiti se tako svojemu poklicu kakor neomožene gospodične.

Ce res že moremo služiti v dveh poklicih; pa eno je, da tudi učiteljstvo smatramo bolj kot opravilo srca, kakor pa borbo za ljubim kruhom.

Povem naj samo en slučaj iz svojega mnogoletnega učiteljstva.

Prišel je v sredi šol. leta v drugo šol. leto majhen, prijazen deček. Bil je nezakonski otrok, potiskan od hiše do hiše. Mati je bila v svetu kot natakara, oče, oblagodarjen s številnim legitimnim zarodom, ga je dal k svojim staršem, da si zmanjša stroške.

Smilila se mi je utoga sirota in hotela sem, da bi mu bila vsaj šola prijeten dom, če ga drugače nima. Otroku mi je vračal ljubezen s pridnostjo.

Sedem nekoč med odmorom na katedru. Pa pride deček k meni, me objame in reče: »Vi ste moja mama!« Ne morem popisati, kako me je veselilo to priznanje. Bolj vesela sem ga bila kot bi bila, če bi dobila deset pohvalnih dekretov.

Ali pa bi mogla dečku zbuditi toliko ljubezni, ako bi bila neomožena učiteljica, ki ji je tuja mala otroška duša!?

Iz Jugoslavije.

= V proslavo kraljevega imendana se vrši — kakor nam uradno poročajo — po odredbi vrhovne komande v Beogradu dne 12. t. m. cvetlični dan v korist našim invalidom, in sicer to pot hkrati po vsej državi. — Pozivjamo učiteljstvo, naj kot vedno tudi pri tej človekoljubni prireditvi požrtvovalno sodeluje.

= Odbor Sns žená za siročad v Ljubljani je nabral od meseca avgusta 1918 do meseca marca t. l. 253.573 K 82 vin. Iz tega zneska so prejeli podpore: dijaški kuhinji »Domovina« in »Ljudska kuhinja« v Ljubljani, dijaške kuhinje v Mariboru, Celju, Kranju in Novem mestu ter stradajoča deca v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju ob Savi, na Jesenicah-Savi in v Trzinu, dalje društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v skupnem znesku 64.000 K. Za nakup oblike, perila in obutve siromašni deci je odbor izdal 73.617 K 23 vin. Stroški za preskrbo in spremstvo stradajočih otrok, ki jih je odbor poslal na Hrvaško, znašajo skupno 4692 K. V Srbijo je poslal odbor 1782 parov ženskih črevljev, 593 parov dekuških črevljev in 51 zabojev oblike, perila in drugih predmetov v skupni vrednosti 126.370 K. V Sabec in Valjevo je odbor poslal po 3 zaboje raznega blaga v skupni vrednosti 35.000 K.

= Dr. Henrik Tuma — umrl. V noči od sobote na nedeljo je umrl, zadet od kapi, vodja slovenskih socialistov dr. Henrik Tuma v Trstu. Ves socialističen Trst žaluje za njim. Dr. Tuma je bil, preden je prišel s pravniskimi študijami, učitelj v Postojni. Za našo organizacijo se je vedno zanimal. Blag mu spomin!

= Poročil se je vladni oficial Zvonimir Gregorič v Ljubljani z učiteljico Angelo Mandljevo. Cestitamo!

= Na naslov deželne vlade! Po »Novi Dobi« je celjski okrajni šolski svet mrtvouden, ker dež. vlada ni potrdila novo predlaganih članov okr. šol. sveta! Že od novega leta ni imel seje, in zaradi malomarnosti vlade, ki so ji morda strankarske stvari važnejše od šolskih, seje

mogoče še eno leto ne bo! Zato se ne se-stavlja nobena terna, se ne govori o raz-širjanju šol itd. — učitelji, ki imajo proš-nje za mesta, ki so bila že pred letom dni prazna, pa čakajo, čakajo in čakajo! Proš-nje bodo menda splesnile, a prošnjiki med tem že umrli, pa bo mir! — Ako ne po-sluje novi okr. šolski svet, naj ima seje stari, saj je bil tudi popolnoma slovenski! To zavlačevanje pa naj — vzame vrag!

— Na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani so se vršili zrelostni izpiti od 3. do 5. julija. Predsedoval je ravnatelj Anton Dokler. Aprobirani so bili vsi kan-didati in obe kandidatini, ki sta obisko-vali 4. letnik: Bitenc Karel iz Ljubljane, Bolhar Alojzij iz Kamnika, Burja Rihard iz Ljubljane, Debeljak Albert iz Ljubljane (z odliko), Deržaj Emerik iz Ljubljane, Kumej Metod iz Ljubljane, Potisek Ivan iz Ljubljane (z odliko), Prosenec Rudolf iz Ljubljane, Seliškar Anton iz Ljubljane, Strel Alojzij iz Mokronoga, Trošt Franc iz Vipave (z odliko), Tscherné Alojzij iz Morobice, Vidmar Karel iz Ljubljane, Vito-ri Srečko iz Gorice, Završnik Rudolf iz Preddvora (z odliko), Zupančič Josip iz Novega mesta, Zabkar Josip iz Krškega (z odliko), Kosančeva Pavla iz Ljubljane (z odliko), Leskovec Amalija iz Blok (z odliko), privatist Prestor Niko iz Ljub-ljane, hospitanti Grašič Franc iz Kranja, Flehan Albin iz Ljubljane, Podržaj Fer-dinand iz Ljubljane, Završnik Stanko iz Preddvora (z odliko). Med šolskim letom 1918/19 so napravili zrelostni izpit: sale-zijanec Knific Franc, Torkar Ivan in Weber Alojzij, ki sta bila več let v rus-kem ujetništvu, ter poročnik Lachainer Ivan iz Postojne.

— Roditeljski sestanek na IV. mestni šoli v Ljubljani se je vršil ob obilni ude-ležbi staršev v ponedeljek, 30. junija t. l. G. šolski zdravnik dr. M. Rus je poučil navzoče v poljudni obliki in zanimivih sli-kah o vplivu alkohola in higienskih, soci-alnih in pekunarnih ozirih. Predavanje je bilo dolgo, a vendar vsem prekratko. Ko je g. doktor govoril že nad poldrugeto uro in omenil, da bo kmalu končal, so se ma-tere oglašale, da naj nadaljuje, ker bi ga raden še poslušale. To je znak, da je g. predavatelj ubral pravo struno in da je obvladal povsem predmet predavanja. Dosegel je popoln uspeh; slab učinek al-kohola na človeško dušo in telo je slikal v tako pestrih barvah in s tako živo besedo, da je gotovo vsak navzoč oče in vsaka navzoča mati sklenila v svoji duši: Ne, moj sin ne bo pijanec; moja hči ne bo pi-janka! To pa je bil namen g. doktorja. Ga-siti, kar je že napol pogorelo, je brezus-pešno delo; stari rod izpreminjati pojde težko; pijanec se izpreobrne, ko se v jamo zvrne; a mladi rod, našo mladino obvaro-vati pred to kugo, to se nam lažje posreči, ako vsi merodajni faktorji zastavijo svoje sile v ta namen. Za tako plemenito strem-ljenje pa je pridobil g. dr. Rus vse nav-zoče na zgoraj omenjenem sestanku in s tem veliko pripomogetel k dosegu smotra, ki za njim stremi šola. G. doktorju bodi izrečena javna zahvala na njegovem tru-du, da bi na ta način pripomogel naši Ju-goslaviji do krepkih, krepstnih, zdravih in jakih državljanov; starši, ki so bili na predavanju, so svojo hvaležnost izrazili z živahnim ploskanjem ob koncu predava-teljevega govora.

— Slovenska univerza in telovadba v šolah. Deputacija „Jugoslovanskega kluba“ je posredovala pri ministru prosvete v zadevi univerze in telovadnih or-ganizacij. Minister skliče te dni vse slo-venske poslance vseh treh strank na skupno zborovanje in iz Ljubljane dr. Ma-jarona. Sklepi bodo merodajni za mini-stra. V zadevi naraščajo telovadnih or-ganizacij „Orel“ in „Sokol“ je minister iz-javil, da je priporočil vsem poverjenikom Sokolsko organizacijo, toda vse njegove odredbe veljajo v enaki meri za „Orle“, kakor za „Sokole“.

— Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani. O izredni seji mestnega šolske-ga sveta, ki se je vršila v ponedeljek, dne 23. junija, in nadaljevala v sredo, dne 25. junija, smo prejeli sledeče obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Na znanje se vzelo bistvene kuren-cije. Naknadno se odobri nekateri dopusti učiteljstva, ki jih je bilo zaradi nujnosti odrediti iz predsedstva. — Zapisnik zadnj redne seje, ki se je vršila v soboto, dne 10. maja, se odobri brez ugovora. O raz-pisu višjega šolskega sveta glede nadzor-stva šolske mladine pri verskih vajah se izvrši daljša razprava. Mestni šolski svet se smatra tu nekompetentnim kaj odre-jati, ker stoji na stališču, da je po obstoječih zakonitih določilih ureditev nadzorstva stvar lokalnih konferenc. Pritrjuje pa do-datnemu predlogu, naj bi se obvezne šol-larske maše ob nedeljah in praznikih na vseh ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah opustile. — Stanislava Iskra, doslej

suplentka na II. mestni deški šoli, se ime-nuje za dobro potrebo za začasno učitelj-co. Poročila vseh slovenskih ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol za šolsko leto 1917/18 se vzelo na znanje in se imajo predložiti višjemu šolskemu svetu. Uva-žuje se resolucija, naj bi se s prihodnjim šolskim letom po možnosti na vseh šolah uvedel nerazdeljen dopoldanski pouk, ker prevladuje mnenje, da se s tem dosežajo boljši učni uspehi. Reši se več prošnja za denarno podporo, ki jih je višjemu šol-skemu svetu predložiti s priporočilom, da jim ugodi. Naglašajo se potreba, da se pre-uredi nekateri šolski rajoni, da se tako razbremenijo nekateri šole, ki so prenapo-ljene in da se v tem pogledu šole kolikor mogoče izenačijo. Zadevo naj tekom po-čitnic uredita administrativni in peda-goški referent po dogovoru s šolskimi vodstvi. Višjesodno oblastvo je naprositi, naj podrejenim okrajnim sodiščem naroči, da so v svojih sodnih poizvedbah napram šolskim vodstvom preciznejša in konkret-nejša. Mestni šolski svet se pooblasti pri vojaškem poveljstvu izposlovati, da bi učiteljstva v počitnicah ne klicalo v de-jansko vojaško službo. Višji šolski svet je nujno naprositi, naj revidira imenovanja iz za zadnjih desetih let, da se s tem po-pravi krivica, ki je zadela različne šolnike in šolnice. Obe učiteljski organizaciji naj se pa naprosita, da čimprej vpošljeta to-zadevni material, ki se potem predloži višjemu šolskemu svetu v pospešeno ura-dovanje. Ker je dnevni red izčrpan in ker se nihče več ne oglašajo za besedo, zaključi potem predsednik sejo.

— Otroška prireditve v Tržišču (Do-lenjsko) ob priliki zaprisege učiteljstva je kaj lepo uspela. Krepka deklamacija »Mi vstajamo« je uvedla prireditve. Deklice v narodnih nošah so nam zapele nekaj srbskih in hrvatskih narodnih pesmi. Igra »V delu je sreča«, ki predločuje boj proti alkoholu, je prav lepo uspela. Nekateri igralci so prekosili sami sebe, posebno crevlar in zli duh, pa tudi krojač in mi-zar, bodisi v igri kakor tudi v odločnem nastopu. Vso prireditev je zaključila živa slika ob zvokih narodne himne »Lepa naša domovina.« — Uvideli smo pri tej priliki, da je prirejanje otroških iger veli-kega pomena. Zeleti bi bilo, da ima vsaka šola primeren oder, tak, kakršnega ima v Tržišču. Tovarišu Skulju kakor njego-vim sotovaršem pa smo hvaležni za lepo razvedrilo in poučno prireditev.

— Iz Ormoža nam pišejo: Neki vin-ski trgovec s Kranjskega je kupoval vina po ormoško-ljutomerskih gorah. Na potu pride tudi v Pavlovski vrh blizu Svetinj. Tam zapazi pri neki viničarski hiši moško osebo, ki mu je bila jako poznana. — Spremljevalec razjasni, da je to neki g. Koltelekar, ki je prišel od nekega s Kranjskega. Sedaj je tu pri svoji sestri, ki je posestnica vinograda. Taisto je na-ravnal, da mu je polovico vinograda od-stopila, rekoč ji, da v novi državi ne sme imeti prevelikega posestva, ker ji ga drugače odvzamejo. Tako je brž vaš vitez Kaltenegger dobrega spomina vendar v Jugoslaviji postal viničar, ki se posebno zanima za ormoške Nemce in nemškutarje.

Dobro bi bilo malo pogledati za njim in ga poslati v nemško obljubljeno deželo.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Vsebina 5. in 6. štev.: Raz-prav: 1. H. Schreiner: Kratek pregled o razvoju slovenske ljudske šole. 2. J. Bau-kart: Politična naloga šole. 3. Dr. Franc Derganc: William James. (Dalje.) 4. Pav. Fleré: Nekaj o učiteljevi pripravi za pouk. — Iz šolskega dela: 5. Ivan Toma-šič: Risanje u narodnoj osnovnoj školi. 6. F. V.: Moderna latinska naloga. 7. —m—: Vojni izpiti. — Razgled: A. Slo-vstvo: Matija Pirc: Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov. — Fran Erjavac: Naša Istra (F. Kranjc) B. Časo-pisni vpogled: »Narodno šolstvo«; odgo-vor g. dr. A. U—u v »Času« (Pav. Fleré). C. To in ono: Anketa za preosnovo sred-njih šol. — Načrt okvirnega zakona o učiteljski izobrazbi na Češkem. (—e). — Preosnova šolstva na Poljskem. (Fran-čev). — Zakon o otroškem delu. — Tečaj za učitelje na obrtnih nadaljevalnih šolah. — Francozi o Jugoslovanih. (F. V.)

Stritarjeva antologija. Uredil in uvod napisal dr. Iv. Prijatelj. V Ljubljani 1919. Izdala in založila »Tiskovna zadru-ga«, 8 a, 247 strani. — V obširnem uvodu antologije nam je na podlagi novih virov pokazal urednik, kako je zrastel iz pod-lage kraja in časa v boju in trudu veliki mojster in patriarh našega slovstva. Stritarjeva svetovnoširoka izobrazba z izred-nim vzgojiteljskim darom je prišla v prid njegovi kulturni misliji v malem, šele na-stajajočem narodu. Stritar je nekaj deset-letij držal v rokah vse niti, ki se ovijajo

najrazličnejših panog leposlovja: lirike, epike, dramatične, književne, umetniške, socialne, politične kritike. Stritar je cen-tralna postava slovenske literature, zako-nodajatelj in vzornik svoje dobe. In to dobo nam je naslikal urednik dr. Prijatelj z globokim umevanjem tako mojstrsko, da smemo njegovo estetsko, kritično analizo sieti med najduhovitejše slovenske lite-rarne študije. — Antologija nam nudi izbor Stritarjevih pesmi ene umotvorne oblike, ki ne predstavlja njegovega naj-močnejšega izraza, pač pa njemu najini-lejšje duševno deco, ki jo je negoval in pestoval od mladih nog do pozne starosti s posebno ljubeznijo. Ker so Stritarjeve pe-cizije že pred leti pošle, bo vsak pri-jatelj njegove Muze z veseljem pozdravil čkusno opremljeno knjigo, ki nam v do-datku podaja izbor poslednjih, dozda še neznanih pesmi. — Knjiga se naroča pri »Tiskovni zadruzi« v Ljubljani (Sodna ul. št. 6.) broš. 15.— K, vezana K 18.— po pošti 50 vin. več.

Naši himni. Vsa vodstva ljudskih in meščanskih šol ter ravnateljstva sred-njih šol opozarjamo že danes, da izideta prihodnji teden v Učiteljski tiskarni himni »Lepa naša domovina« in »Bože pravde ti što spase«, stavljeni dvoglasno s spremljevanjem harmonija (orgel) v posebnem ličnem tisku in s po-polnim besedilom. Naročila — najbolje za vse razrede šol, oziroma učitelje skupaj — sprejema Učiteljska tiskarna v Ljub-ljani, Franciškanska ulica, 6. — Besedilo druge himne je tiskano v cirilici in dodano, premenjeno za naše razmere, tudi v la-tinici. Da si učenci višjih razredov ljudskih in vseh razredov meščanskih in srednjih šol osvoje popolnoma in trajno besedilo, naj vodstva, oziroma ravnateljstva pri-poroče z okrožnicami i učencem nakup teh himen, ker je cena tako nizka, da si jih vsak lahko nabavi. — ar.

O slovenskih narodnih nošah je izdal naš marljivi profesor Sič brošuro v za-ložbi »Tiskovne zadruge«. V njej so zbrani opisi vseh slovenskih noš. Zenski svet ima sedaj lepo priliko, da si popravi svojo spakedrano nošo. Čas bi že bil, da uvede nšo ženska inteligenca in bodimo pre-pričani, da pride tudi na deželo. Mesta niktirajo modo, ki prehaja sčsoma tudi na deželo. Če bi nosile nošo gospe in gospodične, bi jo kmalu videli pri ženah in devojkah na kmetih. Brošura je po-rabna pri pouku, zato naj bi jo imele vse šole.

Uredništvo »Nastavnega Vjesnika«, ki bo od 1. septembra skupno glasilo hr-vatskih in slovenskih srednješolskih pro-fesorjev, je prevzel za slovenski oddelék vsenčiliški docent dr. Fran Iličič.

Habsburgovci. Žalostne slike iz naše preteklosti. Ta zanimiva knjižica stane 1 K 20 vin., po pošti 1 K 50 vin. Naroča se pri upravnistvu »Domovine« v Ljub-ljani, Sodna ulica 6, kakor tudi po vseh knjigarnah. Somišljenikom priporočamo,

naj naroče večje število skupaj ter jih razpečajo v svojem okolišu.

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“ se zove brošurica, ki jo je iz-dala Tiskovna zadruza v Mariboru. Spi-sal jo je profesor Matija Pirc. Cena 1 K. Manj kot 10 iztisov se ne pošilja. Brošu-rica je posebno pripravna za šolsko mla-dino. Vsebina brošurice je zanimiva: iz-vor Zrinskih in Frankopanov, zarota, usoda zadnjih Zrinskih in Frankopanov ter prevoz zemeljskih ostankov Zrin-skega in Frankopana v domovino. Bro-šurico toplo priporočamo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. F. pri Sv. B.: Pogoji ni, a v Vašem interesu je.

D. H. v St. t.: Članek o zvezdoznan-stvu smo izročili uredništvu »Popotnika«. Onim, ki se javijo za službovanje v Srbijo, naznanjamo, da to store uradnim potom in ne potom »Zaveze«.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XXVII. izkaz.

Po 10 K: Gregorič Vinko, Lajovic Albin — Ljubljana: Vozel Janko — Treb-nje; Hrovat Gaspar — Soštanj. Po 5 K: Kabaj Miloš, Margareta Belletova in Ste-fanija Bojčeva — Begunje pri Cerknici. — Današnji izkaz 55 K. Prej izkazanih 6811 K, Skupaj 6866 kron.

Ivan Petrič
Ljubljana — Sp. Šiška.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učitelj-skega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruza z omejenim jamstvom.

Promet do 30. junija 1919 K 192.841.27.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/20. do 1/26. ure popoldne.

Prva jugoslovanska izde-
- - - lovalnica godal - - -

Vaclav Schramm
Celje — Graška cesta — Celje

priporoča p. t. učiteljstvu svojo veliko zalogo godal, pihal, muzikalij, har-monik, strun in drugih godbenih potrebščin. Popravila se izvrše najna-tančneje. — Postrežba točna in cena.

Visoke cene plačujem za lepo, suho lipovo cvetje.

Apeliram na gg. učitelje, da s pomočjo šolske mladine pospešujejo nabiranje. Vreče za pošiljatev so na razpolago. Takojšnje plačilo proti povzetju! Prosim, zahtevajte pojasnila! Vinko Vabič, veletržec, Žalec pri Celju, Slovenija.

Naivečja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA,
Ljubljana, Prešernova ulica 3,

je imela vlog koncem leta 1918 . . . K 80.000.000.—
rezervnega zaklada . . . „ 2.500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima uvedene lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatnemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.